14/08/2020

Δεκαπενταύγουστος – Πώς γιόρταζαν την Παναγία στον Πόντο

/ Παράδοση

Την Κοίμηση της Θεοτόκου, μια από τις μεγαλύτερες εορτές της χριστιανοσύνης, μαζί με τα Χριστούγεννα και την Ανάσταση του Κυρίου, την γιόρταζαν στον Πόντο με ιδιαίτερη ευλάβεια. Μόλις έμπαινε ο Αύγουστος, οι ευσεβείς Πόντιοι άρχιζαν τη νηστεία η οποία ολοκληρωνόταν στις 15 Αυγούστου.

Φρόντιζαν, μάλιστα, να έχουν τελειώσει το θερισμό πριν από τη μεγάλη γιορτή.

Σε ολόκληρη την περιοχή τιμούσαν τη γιορτή της Παναγίας, αφού σε κάθε χωριό υπήρχαν εκκλησίες, ξωκλήσια και μοναστήρια αφιερωμένα στην χάρη Της. Ο μεγαλύτερος όμως εορτασμός γινόταν στο Μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά στην Τραπεζούντα, μέχρι που ο αναπάντεχος ξεριζωμός το ερήμωσε.

Την ημέρα εκείνη όλοι οι πιστοί φορούσαν τα καλύτερα ρούχα τους και πήγαιναν να παρακολουθήσουν τη Θεία Λειτουργία.

Στη συνέχεια έστρωναν το γιορτινό τραπέζι, με όλα τα καλά που προσέφεραν απλόχερα η γη και η θάλασσα του Πόντου. Ψωμί από φρέσκο αλεύρι, αφού μόλις είχαν αλωνίσει τα σιτηρά. Κρέατα, φρούτα και λαχανικά από τα μποστάνια. Ακόμη και ψάρια στις περιοχές κοντά στη θάλασσα. Τον Αύγουστο τα ψάρια αφθονούσαν στον Εύξεινο Πόντο και, όπως έλεγαν, εκείνες τις μέρες ήταν τα πιο νόστιμα.

Κι ύστερα άρχιζαν οι χοροί με την κεμεντζέ, το ζουρνά και το ταούλιν να συνοδεύουν το γλέντι.

Την ημέρα της Παναγίας, οι Πόντιοι συνήθως επέλεγαν να τελούν αρραβώνες, γάμους και βαπτίσια.

Μπορεί η ιστορική μονή της Παναγίας Σουμελά στην Τραπεζούντα να είναι στο επίκεντρο των εορτασμών τον Δεκαπενταύγουστο, ωστόσο πολλές ήταν οι μονές στον Πόντο που πανηγύριζαν το Πάσχα του καλοκαιριού.

Ένα από τα αρχαιότερα μοναστήρια, που αποτελούσε και παμποντιακό προσκύνημα, η Παναγία η Σταυροπηγιανή, της Γαράσαρης ή Καγιάντιπι (των Βράχων).

Σε απόσταση 17 χλμ. από τη Νικόπολη, είναι «κρυμμένη» στη δυτική όψη του λόφου της Αναλήψεως. Στη μονή με τη μοναδική θέα, οι πιστοί ανέβαιναν με τα πόδια προκειμένου να προσκυνήσουν τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας, και να επισκεφθούν το παρεκκλήσι της Αγίας Άννας και τα αγιάσματα.

Φημισμένο προσκύνημα της Κερασούντας ήταν η Παναγία Πρασάρεως, κοντά στο χωριό Πράσαρη (τουρκικά: Hisarköy). Το μοναστήρι γιόρταζε τέσσερις φορές το χρόνο, στις 6 και 15 Αυγούστου, στις 14 Σεπτεμβρίου και της Ζωοδόχου Πηγής. Κοντά στο χωριό, πάνω σε απότομο και οχυρωμένο βράχο, υπήρχε προσκύνημα, ενώ λίγο πιο κάτω ιδρύθηκε εκκλησία στο όνομα της Θεοτόκου.

Από το 1910 έως το 1914 λειτούργησε το ονομαστό Ιεροδιδασκαλείο Πρασάρεως, χτισμένο στα όρια της μονής. Διδάσκοντες ήταν διακεκριμένοι καθηγητές, οι δε μαθητές έμπαιναν μετά από δύσκολες εξετάσεις και πλήρωναν ετήσια δίδακτρα 10 χρυσές λίρες. Δεύτερος και τελευταίος διευθυντής της Σχολής ήταν ο Άνθιμος Παπαδόπουλος.

Στο νομό Αργυρούπολης, στην περιφέρεια Κιουρτούν (τουρκικά: Kürtün), στην κώμη Κάτω Σιμικλή (τουρκικά: Yaylali), τον Δεκαπενταύγουστο πανηγύρισε η

γυναικεία μονή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Σιμικλής. Ιδρύθηκε το 1897 από δύο γυναίκες, και είχε συνδέσει το όνομά της με θαύματα.

Σε όλη την επαρχία της Αργυρούπολης ξακουστό για το πανηγύρι του Δεκαπενταύγουστου ήταν ένα μικρό παρεκκλήσι αφιερωμένο στην Παναγία την Αερεμίτ'σα (Ερημίτισσα). Ήταν χτισμένο ψηλά, με πανέμορφη θέα· το Λιβάδι απλώνονταν στα «πόδια» της και η Ίμερα απέναντι της. Στο βάθος ξεχώριζαν οι πιο ψηλές συνοικίες της Κρώμνης.

Ένα από τα πιο γνωστά μοναστήρια στην περιοχή της Αμάσειας ήταν η μονή της Παναγίας στα νοτιοδυτικά του χωριού (Γ)κιουμούς Ματέν (τουρκικά: Gümüş Maden), σε μαγευτική τοποθεσία πάνω από την κοιλάδα Τζατ. Κάθε χρόνο στις 15 Αυγούστου συγκέντρωνε πλήθος κόσμου, αφού εκτός από τους μεταλλωρύχους και τις οικογένειές τους, στην περιοχή έφταναν Έλληνες από την Μερζιφούντα, την Αμάσεια, το Τσόρουμ και την Υοσγάτη.

Ξακουστή σε όλο το Καρς ήταν η εκκλησία της Παναγίας του Λάλογλη (τουρκικά: Laloglu). Το πανηγύρι που γινόταν εδώ κάθε Δεκαπενταύγουστο υποκαθιστούσε αυτό της Παναγίας Σουμελά· συμμετείχαν Έλληνες από όλα τα χωριά του Καρς και του Αρνταχάν, που έφταναν στο χωριό με κάρα, παϊτόνια και υποζύγια για να εκκλησιαστούν, να συναντηθούν με συγγενείς και φίλους και να χορέψουν ποντιακούς χορούς.

«Εγώ Αρταχανλής είμαι, παιδίν ευλογημένον / ση Λάλογλης την Παναγιάν κερίν έχω ταγμένον», λέει το ποντιακό δίστιχο.

Ο χιλιοτραγουδισμένος Αεσέρτς, η κορυφή του όρους που ταυτίζεται με το όρος Θήχης του Ξενοφώντα, της οροσειράς του Παρυάδρη στην περιοχή Σταυρίν, «φιλοξενούσε» το παρεκκλήσι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Σύμφωνα με τη λαϊκή παράδοση ο σωρός λίθων που εντοπίστηκε στην κορυφή προέρχεται από το «μεγάλο κολωνό» που έστησαν οι Μύριοι όταν αντίκρυσαν τον Εύξεινο Πόντο και αναφώνησαν το περίφημο «θάλαττα-θάλαττα».

«Εσύ έλα ν' ας σο Κουλάτ' κι εγώ έρχουμ' ας σο Σέλι / έρχουμες κι ανταμώνομε αφκά σον Αεσέρη», προτρέπει το ερωτικό δίστιχο.

Κάθε Δεκαπενταύγουστο γινόταν μεγάλη θρησκευτική πανήγυρη, που σταδιακά εξελίχθηκε σε εμπορική. Στο ξακουστό πανηγύρι του Αεσέρ' συνέρρεαν πολλές χιλιάδες χριστιανών και μουσουλμάνων από το Σταυρί (όπου ανήκε εκκλησιαστικά και διοικητικά), την Κρώμνη, τη Μούζενα, τη Ματσούκα, την Τραπεζούντα, ακόμα και από την Κωνσταντινούπολη.

πηγή: http://www.pontos-news.gr